

HARPER'S BAZAAR

ITALIA

L'ESPEYRE

180

SPECIAL

PRET-A-PORTER
milano-paris-new york

INTERNATIONAL

DAVID SWISS

80'lerde Türkiye'de Sosyal ve Kültürel Yapı

Dünyadaki kültürel gelişimle paralel olan 80'ler Türkiye'si; iki farklı iktidar projesinin, iki farklı söz siyasetinin ve iki farklı kültür stratejisinin sahnesi oldu. Bu dönem bir yandan baskı ve yasak dönemi; diğer yandan yasaklamak yerine dönüşüme yol açmayı hedefleyen, yok etmek yerine içermeyi deneyen kuşatıcı bir kültürel stratejiyi barındırıyordu.

Bu yıllarda "yerellik" önem kazandı. Aynı zamanda kültürün özerkliğini en fazla talep ettiği yıllardı 80'ler. Arabesk müziğin yükseldiği dönem tam da bu yıllara tekabül eder. 80'lerin belirgin özelliklerinden biri de geçmişe duyulan ilginin artmasıydı. Böyle bir kültürel iklim içinde 68 kuşağı tarihsel ağırlığı boşaltılıp içeriksiz bir ruha, seçkin bir kuşak ideolojisine dönüşebildi. 1980'lerde Türkiye'de o döneme kadar "mahrem" kabul edilen birçok alan ilk kez kamuoyunun gündemine geldi, konuşuldu ve tartışıldı.

1980'lerde Sosyal Yapı ve Yıllara Göre Yaşanmış Önemli Olaylar

1-) Bu yıllarda İETT araçlarıyla seyahat ederken gidilecek mesafe kadar ücret ödenirdi. Bu sistemde, hatlar belirli kıtalara bölünmüştü. Şehrin ana merkezleri kıta sınırlarını gösterirdi. Biletlerin üzerinde 1 numaradan başlayan ve 12'ye kadar devam eden, kutu içine alınmış sıra numaraları bulunurdu. Gitmek istediğiniz durağı biletçiye söylediniz, o da bindiğiniz kıtanın ve gitmek istediğiniz semtin içinde bulunduğu kıta numarasının üzerini kalemiyle işaretler ve bileti keserek size verirdi.

2-) Mahalle bakkallarında şimdiki gibi paketlenmiş bisküviler yoktu ya da lüks sınıfına giren birkaç marka da pahalı olduğundan pek tutulmazdı.

3-) Sokaklarda, tekerlekli ve dört tarafı cam vitrinle kapalı arabalarıyla gezen muhallebiciler vardı.

4-) 12 Eylül 1980 ihtilalinden sonraki 3 yıl zarfında (olağanüstü hal kaldırılana dek) İstanbul cadde ve sokaklarında (ve Türkiye'nin 67 şehrinde) 4'erli gruplar halinde devriye gezen askerler olurdu. Dördü de tüfekli, miğferli olan erler, aynı hizada ve birer metre aralıklı olarak yürürlerdi. Bütün bankaların ve resmi kurumların korunması görevi de bu devriyelerde olup, ikisi binanın içinde dururlarken, diğer ikisi de giriş kapısının iki yanında ayakta nöbet tutarlardı. Olağanüstü hal kaldırılınca, askerler de kıışlarına geri döndüler.

5-) Bu yıllarda Fransız yapımı renkli ve resimli A4 ebatlarında, parlak kalın kağıda baskılı çocuk kitapları vardı. Türkiye baskılarında Ayşegül adı verilmiş hayali bir Fransız kız çocuğunun; evde, okulda, piknikte, tatilde, uçakta, köyde, tiyatroda, yaş gününde... şeklinde senaryolaştırılmış seri maceralarını anlatmaktaydı. Bu kızın Fındık adında kahverengi bir köpeği ve hiç de Türkiye şartlarıyla benzerlik taşımayan bir yaşam biçimi vardı. Ailecek bahçeli lüks bir köşkte otururlar, kilisenin bahçesinde oynarlar ve sık sık istakoz yiyip, uzak ülkelere tatile çıkarlardı.

6-) 1968 yılında dünyada esen serbestlik rüzgarının yansımaları olan "Hippiler (Hippy)", 70'lerde uzak doğu orijinli dünya gezilerine çıkmaya başladılar ve Hindistan, Nepal, Katmandu gibi Budizm ağırlıklı yerlere ulaşmak için rotalarını genelde Türkiye üzerinden

çizdiler. Kendilerine “Çiçek çocukları”, “Barış elçileri” gibi enteresan isimler veren Batı Avrupa’nın ve Kuzey Amerika’nın işsiz, parasız entel gençleri, Volkswagen marka minibüslere doluşarak İstanbul’a geldiler ve uzun yıllar Sultanahmet’i kendilerine buluşma yeri seçtiler. İstanbul halkı tarafından kendilerine ikinci bir isim daha takıldı; “Bitli turist”... Sultan Ahmet semti de bundan nasibini aldı ve adı; “Bitli Sultanahmet” oldu uzun yıllar... Hippilik akımı 1980’lerin başında yok oluş sürecine girince, hippiler de İstanbul’u terketmeye başladılar.

7-)1980 ihtilâlinde hemen sonra kurumsallaşan sektörlerden biri de “Bankerler” olmuştu. Eskinin kurt tefecilerinden oluşan bu kurumlar, “Kastelli”, “Bako” gibi isimler almışlar, hatta bazıları gazete ve televizyona dahi reklamlar vermeye başlamışlardı. Bu reklamlarda, o dönemin ünlü sanatçı ve artistleri rol alıyordu. İyiden iyiye prestij kazanmaya başlayan bankerlerin hedefleri ise ortaktı: Halkın birikimlerini çok yüksek faizler karşılığı toplayarak işletmek... Evdeki hesabın çarşıya uymaması sonucu bir-kaç yıl içinde tüm bankerler teker teker iflas ederek, topladıkları paralarla yurt dışına kaçmaya başladılar

8-) Sokak aralarında çöp kamyonlarının geçmediği günlerde dolaşan tahta el arabalı çöpçüler olurdu. Bunlar, düşük bir ücret karşılığında evlere ara toplama hizmeti vermekteydiler. Çöpü fazla biriken ev kadınları, küçük bir bahşişle birlikte çöplerini belediyede kadrolu olan, resmi kasketli, kahverengi elbiseli bu temizlik görevlisine verirlerdi.

9-) Gazetelerin sık sık kampanyalar düzenleyerek çekilişle hediyeler dağıttığı yıllarda özellikle Hürriyet, Milliyet, Günaydın ve Tercüman’ın logolarının sağında ve solunda damga pulundan biraz daha büyük ebatlarda kesilmek üzere ayrılmış, üzeri numaralı “pay kuponları” olurdu. Dileyen okuyucu her gün numara sırasıyla bu pay kuponlarını keserek, verilen adrese postalar, karşılığında kendine bir kura numarası gönderilirdi. Kampanya sonunda yapılan çekilişte kazanan okura; daire, araba, mobilya, bisiklet, radyo gibi hediyeler verilirdi.

10-)80’lerin sonlarına dek gazetelerin ilk sayfalarında yer alan haberler, şimdiki gibi özet olarak sunulmaz, direkt konuya girilerek makale tarzında anlatılmaya başlanırdı. Kendine ayrılan yerin sonuna gelindiğinde de, haber nerede kaldıysa (çoğu zaman cümlelerin ve hatta kelimenin ortasında) kesilir, altındaki satıra da koyu harflerle; “devamı sa:3 sü:5’de” gibi ilginç bir ibare konulurdu. Yani bu açıklama, haberin orada bitmediğini ve devamının, gazetenin üçüncü sayfasının beşinci sütununda olduğunu belirtmeye yarardı. Artık günümüzde ilk sayfada kısa bir özetin altına; “devamı 3’de” gibi ibareler konulmakta ve adı geçen iç sayfada haber bir bütün olarak en başından sunulmaktaydı.

11-) Mektupla haberleşmenin revaçta olduğu 60’lar, 70’ler ve kısmen de 80’lerin ortalarına kadar, şehrin belli noktalarında duvarlara monte edilmiş, bazen de demir bir çubuğun ortasına oturtularak yol ortasına sabitlenmiş sarı renkli posta kutuları vardı. Bu uygulama, insanların ellerini kutunun içine sokarak biriken mektupları almasını önlemek içindi. Kutunun üzerinde, içinin hangi günler ve hangi saatlerde açılarak biriken mektupların toplanacağını gösteren uyarı yazıları olurdu. Eğer kutu henüz açılmışsa, açılma vakti daha gelmemiş olan başka bir posta kutusuna mektup atılır, böylece günden kazanma yoluna gidilirdi.

12-) 80'ler modası renk cümbüşü, orantısız bedenler ve bunların hepsinin birbirine karıştırılmasından meydana geliyordu. Bu yıllarda insanların hayatına “unisex” deyiimi girdi. Permalı saçlar, püsküllü kot ceketler, vatkarlar kadınların tercihiydi. Sloganlı t-shirtler revaçtaydı. Televizyonun da etkisiyle yaygınlaşan ve orta yaş kadınlarına bir gençlik iksiri gibi sunulan aerobik sayesinde, orta yaş için spor modası da tıpkı gençler gibi tasarlanarak sunuldu. Bu yıllarda erkeklerse hafif uzun saç ve deri ceket tutkunuydu. 80'lerde kravatlar daha dar bir hal aldı ve deriden ince modeller yapıldı. Hem iş hayatında, hem de günlük giyimde alttan düğmeli yakalar yeniden kullanılmaya başlandı.

80'lerin Uçarılığını Yansıtan 15 Moda Trendi

1.Aslan Başı Saç Modeli

2. Emanet Duran Büyük Beden Kot Ceketler

3. Saçaklar ve Püsküller

4. Abartılı Makyaj ve Devasa K peler

5. Olmazsa Olmaz Kafa Bantları

6. Her Renkten Aerobik Kıyafetleri

7. Omuz rampası gibi vatkalar

8. Alabildiğine Aksesuar

9. Aile Boyu Kabarık Saçlar

10. Rozet Çılgınlığı

11. Fırfır ve Puantiye

12. Çok Amaçlı Bel Çantası

13. Permalı Saçlar

14. Bluetooth Hoparlörler

15. Rengarenk Taytlar

80LERİN KÜLT DİZİ VE ÇİZGİ FİLMLERİ

Altın Kızlar

Yönetmenliğini Terry Hughes'in yaptığı 1985 yılı televizyon dizisinde, emekliliği gelen ve sonrasında Miami'ye yerleşerek aynı evi paylaşan 4 kadının hikayesi anlatılıyor.

Heidi

İsviçre'li yazar Johanna Spyri'nin Heidi kitabının tamamının Heidi adı altında uyarlandığı çocuk çizgi filmi. Çizgi filmin Türkçe uyarlaması Türkiye'de ilk kez TRT'de yayınlandı. Çizgi filmde annesi ölen Heidi'yi teyzesi Alplerde yaşayan dedesinin yanına götürür. Küçük kız burada birçok serüven yaşar.

Dallas

1978-1991 yılları arasında yayımlanan haftalık pembe dizi tarihinin uzun soluklu dizilerinden birisi. Ayrıca dünyanın en çok izlenen televizyon programı olarak Guinness Rekorlar kitabına da geçmiştir.

Yakari

1983 yılında çizgi romandan çizgi filme uyarlanan Yakari'de, Kızılderili bir çocuğun maceraları anlatılıyordu. Hayvanlarla konuşabilen Yakari'nin en iyi dostu kabilesindeki Rainbow adlı kızdır. Rainbow dışındaki dostları ise atı Little Thunder (Şimşek) ve gerektiğinde ona akıl verip yol gösteren kartalı Great Eagle'dır.

He-Man

1983 ile 1985 yılları arasında çekilen çizgi filmde He-Man ve arkadaşları, Eternia'yı ve Şato'sunun sırlarını İskeletor'un kötü emellerinden korumaya çalışır.

Mavi Ay

Eski model Maddie Hayes ile esprili dedektif David Addison'un maceralarını anlatan dizi ABC televizyonundan sonra Türkiye'de TRT1'de yayınlanmaya başladı.

Cosby Ailesi

Amerikalı komedyen Bill Cosby'nin başrolünde oynadığı ve Doktor Cliff Huxtable ile ailesinin maceralarını anlatan dizi.

Kara Şimşek

Türkiye dahil dünyanın birçok ülkesinde de yayınlanarak popüler olmuş dizide kendi kendine hareket edebilen ve konuşabilen akıllı otomobil KITT ile sahibi Michael Knight'ın başından geçen olaylar işleniyor.

Alf

Tipik bir aile babası olan Willie Tanner'ın huzur dolu yaşamı, Melmac gezegeninden gelen uzaylı bir yaratığın, garajının çatısına düşmesiyle altüst olur. Evin çocuklarının ALF (Alien Life Form) adını verdiği bu yaratık, Tanner ailesiyle birlikte yaşamaya başlar.

Webster

Emekli futbol oyuncusu olan George Papadolis ve karısı Katherine'in hayatı George'un eski takım arkadaşının yetim oğlu Webster'in taşınmasıyla bozulur.

Lassie

Dünyanın en meşhur köpeği haline gelen Lassie, Collie cinsi bir köpek ile sahibi olan küçük bir çocuğun dostluğunu anlatıyordu.

Zenginler de Ağlar

Mirasçısı olduğu çiftlik üvey annesi tarafından elinden alınan Mariana Villareal, parasız bir şekilde başkente gider. Sığındığı kilisenin rahibi genç kızı bakması için zengin Salvatiera ailesine emanet eder. Evin çapkın oğlu Luis Alberto, kendisi ile yakınlaşmaya çalışır fakat babası buna izin vermez. İlerideki bölümlerde ise birbirlerine aşık olacaklardır.

Köle İsauro

Brezilya dizilerinin patlama yapmasına neden olan Köle İsauro'da; 1835 yılında Brezilya, Rio de Janeiro'daki bir çiftlikte Kumandan Almedia'nın ve çiftlik yöneticisi Miguel'in kölesi olarak dünyaya gelen bir kölenin acı dolu hayatını anlatıyordu.

A Takımı

1983-1987 yılları arasında televizyonda gösterilen TV dizisidir. Dönemin en çok izlenen aksiyon dizilerinden biri olmuştur.

Charles İş Başında

80'li yılların en iyi gençlik dizilerinden biri "Charles İş Başında", üç çocuğa dadılık yapan 19 yaşındaki kolej öğrencisi Charles'ın serüvenlerine odaklanıyor.

Hayat Ağacı

En popüler pembe dizilerden biri olan Hayat Ağacı, Whitmore malikanesinde yaşanan entrika dolu olayları konu ediyordu.

Bizim Ev

Amerikan aile sitkomu tarzındaki dizi, San Fransisco'da üç kızıyla yaşayan dul Bob Saget ile karısının kardeşi John Stamos ile arkadaşı Dave Coulier'in aynı evde geçirdikleri yaşamı anlatmaktadır.

Yalan Rüzgârı

İzleyicileri ekrana kitleyen bir pembe dizi daha... Zengin Amerikalı ailelerin aşk, entrika ve hırs dolu hayatları etrafında gelişen sürükleyici olayları anlatıyordu.

Hayalet Avcıları

Dört çılgın bilim adamının maceralarını konu alan dizide tehlikeli hayaletler elektrik süpürgesi gibi bir cihazla hapsedilirdi.

Kalimero

"Ama haksızlık bu öyle değil mi?" sözüyle hatırladığımız minik civciv Kalimero, kafasında yarım yumurta kabuğuyla dolaşırdı.

Taş Devri

Adından da anlaşılabilceği gibi Taş Devri'nde geçen çizgi filmde Çakmaktaş ve Moloztaş ailelerin başından geçen serüvenler konu ediliyordu.

Şirinler

Şirinler, Şirin Köyü'nde yaşayan bir grup mavi yaratığın aralarındaki ilişkiyi ve peşlerindeki kötülük simsarı hain Gargamel'in elinden kurtulmaya çalışırken yaşadıklarını anlatıyordu.

Tweety

Şirin ve akıllı kuş Tweety ile onu yakalamak için her yolu deneyen Sylvester adlı kedinin maceralarını konu alıyordu.

Bugs Bunny

Havuç yiyişi ve sivri zekası ve "n'ası gidiyor canım" demesi ile ünlü olan sevimli tavşan Bugs Bunny, kıvrak zekası sayesinde başını her türlü beladan kurtarır.

Pembe Panter

Herkesin ısıklık müziğini çaldığı Pembe Panter, sessiz sakın dolaşarak tüm olayları çözerdi. Peter Sellers'in oynadığı Pembe Panter filmleri serisinden sonra popüleritesi tavana vurmuştu.

Temel Reis

Efsane denizci Temel Reis, genellikle sevgilisi Safinaz'ı elinden almaya çalışan ezeli rakibi Kabasakal'la mücadele ederdi. Çizgi filmdeki tüm kötü adamlarla savaşmak içinse tek bir silahı vardı: bir kutu ispanak. Ispanağı yer yemez bir anda pazuları şişen Temel Reis'in kimse karşısında duramazdı.

Casper

Arkadaş bulmak için dolaşan sevimli hayalet Casper, herkes ondan korktuğu için kimseye yaklaşamazdı. Ama her bölümün sonunda, yaptığı bir kahramanlık sayesinde, mutlaka herkesin sevgi ve hayranlığını kazanmayı başarırdı.

Tom ve Jerry

En meşhur çizgi filmlerden biriydi. Cüretkâr fare Jerry ile onu yakalayıp yemek için elinden geleni yapan kedi Tom'un yaşadığı maceralar anlatılırdı. Maceraların sonunda ise kazanan mutlaka Jerry olurdu.

Şeker Kız Candy

Bebekken yetimhaneye bırakılan Candy çok zengin bir aile tarafından evlatlık alınır. Candy'nin tek hayali aşık olduğu "tepedeki prens"i tekrar görebilmektir

Ninja Kaplumbağalar

Japon Sensei Splinter, dört kaplumbağası ile yeraltında saklanırken Shredder'ın mutasyon ışınlarına maruz kalınca kendisi fareye kaplumbağalar da birer savaşçıya dönüşüyorlardı. Rönesans sanatçılarının isimlerini taşıyan kaplumbağalar her bölümde Shredder'la savaşıyorlardı.

Duffy Duck

Bugs Bunny'nin arkadaşlarından biri olan bu ördek, sürekli başına bela alır, karşılığında da bol bol dayak yerdi. Özellikle Bugs Bunny buna etmediğini bırakmaz, kafasına örsle vurup gagasını ensesinden çıkartırdı.

Tazmanya Canavarı

Gerçek bir canavardı. Ne var ne yok yer, ortalığı silip süpürürdü.

80LERDE Kİ EN İYİ 30 ŞARKI

1. Take on Me Aha
2. Summer of 69 Bryan Adams
3. Forever Young Alphaville
4. Big in Japan Alphaville
5. Girls Just Wanna Have Fun Cyndie Lauper
6. Take My Breaah Away Berlin
7. Walk Like an Egyptian The Bangles
8. Life is Life Opus
9. Every Breath You Take Police
10. Careless Whisper Wham
11. Like A Virgin Madonna
12. Do They Know it's Christmas Time? BandAid
13. Hello Lionel Richie
14. Down Under Man At Work
15. Money For Nothing Dire Straits
16. 99 Luftballons Nena
17. You're My Heart, You're My Soul Modern Talking
18. Brother Lui Modern Talking
19. Cherry Cherry Lady Modern Talking
20. Maria Magdalena Sandra
21. Rock Me Amadeus Falco
22. Riddle Nick Kershaw
23. Love is a Battlefield Pat Benatar
24. Livin' On a Prayer Bon Jovi
25. Night Shift Commodores
26. Tainted Love Soft Cell
27. Do You Really Want to Hurt Me Culture Club
28. Hungry Lie A Wolf Duran Duran
29. Walk Of Life Dire Straits
30. Brother in Arms Dire Straits

80LERİN MODA TARİHİNDE İZ BIRAKAN İKONLARI

Söz konusu moda olunca kural tanımayan 80'ler, asla modası geçmeyecek bir stil ortaya çıkardı... İster Saint Laurent'nin vatkaları, Vetements'in taytları ya da Off-white'ın Prenses Diana'dan esinlenilmiş tüm koleksiyonu olsun, 80'lerin ana parçaları bugün bile hala gardırobumuzun göz bebekleri... O zamanları birinci elden deneyimlememiş olmanız ihtimaline karşın, Prince'den Prenses Diana'ya, 80'lerin permasından süper modellerine, 80'ler stiline makyajdan tut kıyafete kadar kelimenin tam anlamıyla damga vurmuş ikonları

Grace Jones

Jerry Hall

Diana Spencer

Joan Collins

Cyndi Lauper

Bananarama

Mollie Ringwald

Adam Ant

Madonna

Dawid Bowie

George Michael

Kim Wilde

Boy George

Michael Jackson

80LERİN MODACILARI

Roy Halston Frowick

Calvin Klein

Ralph Lauren

Gianni Versace

Giorgio Armani

Yves Saint Laurent

Coco Chanel

80LERİN TÜRK ŞARKICILARI

Sezen Aksu

Erol Evgin

Zerrin Özer

Nil Burak

Nükhet Duru

Ajda Pekkan

Nilüfer

MFO

HAZIRLAYAN: MELİKE YAYLA